

ZOLTAY LÍVIA

Az Arany-metszés

– Tibor, neked remeg a kezed!

Hallom a feleségem hangját, látom a kétségbeesést az arcán, figyelem, ahogy hirtelen megnyúlnak a még mindig szép, szabályos vonásai.

– Igen, tudom.

– Mióta tudod?

A hangja karcos, rekedt.

– Egy ideje.

Lecsapja a jobb kézfejét a konyhaasztalra, de az asztallap helyett a kávécsészét találja el, ami jó néhány darabra összetörve landol a kövön.

– A fenébe!

Nem tudok rá haragudni. Hogy haragudhatnék? Tudom, hogy miattam, értem ideges. Ez is olyasmi, ami mindig így volt, amióta együtt vagyunk. És mindig én voltam a nyugodtabb kettőnk közül. Most sem vagyok feszült, pedig az én kezem remeg, nem az övé.

– Tremor...

– Ne gyere nekem ezekkel az orvosi szakszavakkal!

– Ez nem szakszó, közismert kifejezés. Tremornak nevezzük a végtagok, leginkább a kéz, vagy a fej, esetleg a hang akaratlan remegését. Tudod, hogy itthon soha nem használlok orvosi szakszavakat, csak ha nagyon muszáj.

Sebész vagyok. Hetvenéves. Professzor. Még mindig aktív. És ez az életem. A feleségem, a lányom és az unokám mellett, persze. Tény, hogy sem a feleségem, sem a lányom nem kaptak belőlem túl sokat az elmúlt évtizedekben, de talán ez megváltozhat. Nem mondom, hogy nem vagyok elkeseredve, mert az igazság az, hogy nagyon is el vagyok. De nem mutathatom a feleségem előtt. Nem akarom, hogy aggódjon miattam, és a lányom sem.

– Közismert kifejezés... Hát, én nem ismerem, tanár létemre. Megmutattad valakinek? Orvosnak?

– Nem.

– Tipikus orvos! A legrosszabb beteg! Felhívom a Gyálit.

– Ne hívd fel!

Én is meglepődöm magamon. Rákiabáltam. Soha nem csináltam ilyet, talán csak egyszer, nagyon régen, amikor a terhessége legvégén is dolgozni akart, hiába kértem, hogy álljon le. Előbb is jött a gyerek egy hónappal. Szerencsére semmi baja nem lett, ám ezt akkor, amikor megindult a szülés, még nem tudtuk.

Gyáli évfolyamtársam volt az egyetemen. Neurológus lett. Időnként összejárunk, bár az utóbbi időben megritkultak ezek a találkozások. Elég-ge ismert a szakterületén. Mint ahogy én is az enyémen.

– Majd én felhívom. Később – zártam rövidre a témát.

Felállok az asztaltól és a szemébe nézek. Azokba a szép, nagy, barna diószemekbe. Azokba szerettem bele annak idején. Még mindig szépek a szemei. Csak ne nézne rám velük olyan szúrósan!

– A klinikára mész?

– Tudod, hogy igen. Az az...

– Az az életed, tudom. És mi. Meg persze az a néhány csinos kis nő. De a klinika mindennél és mindenkinél előrébb volt, mindig...

– Megmondtam már akkor, amikor megismerkedtünk. A nők meg, ha voltak is, nem jelentettek semmit.

– Legalább nem hazudsz. Ezt is szeretem benned. Igen, tudom, hogy a klinika a mindened. És el is fogadtam. Elfogadtalak olyannak, amilyen vagy. Ígérd meg, hogy elmész a Gyálihoz!

Megcírógatja az arcomat, a szakállamat. Mindig így szokta. Már amióta van szakállam. Tetszik neki, azt mondja, olyan arisztokratikus tőle a külsőm.

– Jó, megígérem....

...

– Mióta van ez a kézremegés, kedves Prof. Dr. Arany Tibor?

Gyáli úgy néz rám, mint aki mindenáron ki akarja szedni belőlem az igazságot. Vájkál bennem azokkal a rideg, fakókék szemeivel. Mindig ilyen volt. Annak idején kérdeztem is tőle, hogy miért nem ment inkább ügyésznek vagy kihallgató tisztnek.

– Te vagy a neurológus, nem kéne jobban tudnod nálam?

– Ha lehet, egy röpke pillanatra tekintsünk el egymás frappáns szívatásától, jó?

Ez komolyan hangzott. Zavaromban körülnézek a rendelőjében. Kicsit olyan, mint egy múzeum. Mindenhol festmények, meg kisplasztikák. Nem értek ezekhez a dolgokhoz, de amennyire meg tudom ítélni, a magánpraxis elég jól jövedelmez. „Irigy vagy”, mondaná a feleségem. Pedig

nem vagyok. Soha nem is voltam. Csak tárgyilagos vagyok és kritikus. Ennyi az egész.

– Elég sok vizsgálatot meg kell csinálnunk és ez egy kis időbe beletelik majd. Műtesz még?

Csak ezt ne... Ezt az egyetlen, nyomorult kérdést ne.

– Tibor?...

– Igen. Még műtők. Soha nem hibáztam. Egyetlen egyszer sem az elmúlt évtizedek alatt. Ezt te is pontosan tudod!

– Tudom. Persze, hogy tudom. Te viszont azt tudod, hogy így nem műthetsz. Ez a kézremegés nagyon veszélyes. Neked magyarázzam?

– Lehet, hogy Parkinson?

– Lehet. Ahogy lehet más is. Ezért kellene a vizsgálatok. Hogy kiderítsük. És amíg a végére nem járunk, addig semmiképpen nem műthetsz. Rendben?

– Nem, nincs rendben.

– Hogy van a kedves és még mindig csinos nejed? Régen láttam. Eljöhetnétek valamikor.

– Sarlatán!

– Mészáros! Örültem! Várlak a vizsgálatokra a megbeszélte időben!

– Hát arra várhatsz!

– A mielőbbi vizsgálatokra!

– Sarlatán!

– Ezt már mondtad! Ne ismételd magad! Üdvözlöm a nejedet!

– Ne erőlködj! Soha nem voltál az esete!

Így megy ez. Persze pontosan tudja, hogy nem rá haragszom, és hogy amit mondtam, nem gondoltam komolyan. Kivéve azt, amit a nejem ízléséről vágtam hozzá, mert az úgy van.

De amit ő mondott... Én is tudom, hogy igaza van. Ha csak egyetlen percre is megremeg a kezem műtét közben... Ez az egész olyan szánalmas. Az öregedő sebész, akire annyian felnéznek, akit annyian csodálnak (ami, valljuk be, kicsit olyan, mintha hájjal kenetnének), aki hosszú évtizedekig műtött hiba nélkül, és akkor jön ez az ostoba kézremegés. A munkám az életem. El sem tudom képzelni, hogy úgy éljek, ahogy a legtöbb korombéli nyugdíjas. Egyszerűen nem nekem való, túl energikus vagyok hozzá. Túl fiatalos. Nem akarok megöregedni és nem akarok megbetegedni!

...

– Tibor, már húsz perce nézegeted a kézfejedet!

– Szép kezem van, nem gondolod? Hosszú, vékony ujjak, ápolt, erős körmök...

– Nem bírom ezt az öntömjénezést!

A feleségem ideges. Miattam. Mindig szerettem ugratni.

– Nincs humorérzéked, soha nem is volt.

Megint a konyhában vagyunk. Tartok tőle, hogy hozzám vág valamit mindjárt, ám inkább szomorúnak látom, mint mérgesnek.

– Aggódodom érted.

– Tudom.

Életemben talán egyszer láttam őt sírni, de arról nem akarok beszélni és írni sem. Most megint sír és ez megijeszt. Én is félek és bizonytalan vagyok, pedig egyik sem jellemző rám. Valószínűleg ezt érezhette meg. A magabiztos prof. megijedt. Ember ő is.

– Arra várok, már legalább fél órája, hogy elmondd, megcsináltatok-e a vizsgálatokat a Gyálival?

– Üdvözlöm amúgy. És azt mondta, – a fene vigye el –, hogy még mindig nagyon csinos vagy.

– Nincs kedvem viccelődni, mondd már!

Hát legyen meg. Látom, érzem, hogy nem lehet már tovább húzni. Tudom, hogy fájni fog neki, hiszen nekem is fáj. Fel sem fogtam, hogy mennyire.

– Majdnem minden vizsgálaton túl vagyunk már. Szinte biztos, hogy Parkinson.

– Mint az apádnak...

– Ő nem volt sebész.

– Nem. Jaj, szegénykém...

Kiszakad belőle. Hangosan sír, mint egy kislány. Soha nem szerettem a jeleneteket, meg a túlzott érzelműséget, most viszont jól esik, hogy megölel, hogy hozzám bújik. Így könnyebb elviselni.

– Megmondtad a klinikán?

– Persze, hogy megmondtam. Nem kockáztathatom, hogy a kézreमे-gésem miatt valaki meghaljon.

– És hogy fogadták?

– Gondolhatod. Nagyon sajnálták, persze, valahol el is hiszem. Tudom, hogy sokan kedvelnek. Kivéve a Vöröst. Az a törtető majom biztosan örül. Szeretett volna a helyemre lépni. Itt a lehetőség.

– Én nem hiszem, hogy örülne.

– Túlságosan jóhiszemű vagy. Tudom, hogy örül. Karrierista, törtető ötvenes. Ki nem állhatom ezt a típust.

– Te is pontosan ilyen voltál!

– Én tisztességesen építettem karriert! Törekvő voltam, de törtető soha!

– És miből gondolod, hogy ő nem ugyanilyen?

– Miért véded?

– Nem védem. Egyszerűen csak nem akarom, hogy rossz gondolatokkal mérgezd magad. Mit fogsz csinálni? Úgy értem, mi lesz veled? Velünk?

Megint az arcomat simogatja. El sem tudnám képzelni nélküle ezt az életet. Ennyi év után már nem szerelmes az ember és én nem voltam a legjobb férj, sem a legjobb apa, de még mindig szeretem a feleségemet. Ahogy magamat is szeretem. Csak most rettentően sajnálom is magam.

– Nem tudom. Nagyon jó gyógyszerek vannak, egész újak is. Szépen le lehet lassítani velük a kór lefolyását.

– És a műtétek? Hogy fogod viselni, hogy nem műthetsz?

– Nem tudom. Biztos, hogy nehezen.

– Segíthetek valamit?

Azt hiszem, ezért szerettem belé. Ezért is. Mindig érdekelte, hogy mi van velem. Igazán érdekelte. És még ma is érdekli. Nem akarok erre a kérdésre válaszolni, tudom, hogy érzi, hogy ez fontos nekem. Csak azt nem tudom, tényleg nem tudom, hogy fogom kibírni, hogy soha többet nem műthetek....

...

– Vendéged van, Tibor.

Az uszodából jöttem éppen, amikor ezzel fogadott a feleségem. Próbálok úgy tenni, mintha menne nekem ez a hirtelen jött, valódi nyugdíjas élet. Eljárók úszni, van, hogy órákat gyalogolok, közben újraélem a legnehezebb műtéteimet. Pontról pontra, mozdulatról mozdulatra végigzongorázom őket magamban. És mindig arra jutok, hogy minden egyes mozdulatot, minden egyes vágást pontosan ugyanúgy csinálnék megint, ahogy akkor. Van egy könyv, a Diadalív árnyékában. A főhős, Ravic is sebész. Ő jut eszembe. De nem vigasztal az sem, hogy egy híres irodalmi alakhoz hasonlíthatom saját magamat, az ő nyomorúságához az én nyomorúságomat. Borzasztó, hogy nem operálhatok.

A feleségem leveszi a sálát a nyakamról. Ilyet nem szokott csinálni, ennél ő sokkal öntörvényűbb, ennyire soha nem volt odaadó. És már értem is, hogy miért ilyen, amikor a fülembe súgja: „A Vörös doktor van itt.”

Hát itt van, eljött. Eljött, hogy megadja a kegyelemdőfést. Nincs kedvem ehhez a színjátékhoz, de tartom magam, amennyire tudom. Nem akarok jelenetet, már csak a feleségem miatt sem.

- Professzor...
- Kolléga Úr...
- Azért jöttem, hogy megmondjam, őszintén sajnálom, ami veled történt.
- Igen.

Hallom magam kívülről, ahogy sterilen formálok a szavakat. Nem tudok mit mondani.

- A klinikáról jövök.
- HmMMM.

A feleségem mellettem áll. Tördeli a kezét.

– Akkor én magatokra hagyok titeket – szólal meg végül. – A doktor urat megkínáltam kávéval.

Ketten maradunk. A Vörös meg én. Látom rajta, hogy zavarban van.

- Operáltál? – kérdezem.
- Csak elkezdtem. A Halmainé.
- És?
- Inoperábilis. Tele van rákkal mindene. Itt már nem segíthetünk.
- Értem.
- Professzor...

– Hagyjuk már ezeket a formásokat!

– Jó, rendben. Azt akarom mondani, szóval azért jöttem, hogy elmondjam, nem így akartam a helyedre kerülni.

– Elhiszem neked.

Ezen magam is meglepődöm, de tényleg így érzem.

– Mit fogsz csinálni?

– Nem tudom. Egyelőre tanulom magam és ezt a helyzetet. Több időm lesz a családomra. Ennyi jó talán van ebben.

– Taníthatnál.

– És ugyan mit?

– Ezt nem kérdezheted komolyan! Rengeteg dolgot adhatnál át nekünk!

Egy pillanatra úgy érzem, mintha forogna körülöttem minden. Leülök, pontosan szemben veled. Figyelem az arcát, a mimikáját, a gesztusait. Őszintének tűnik minden. Talán mert az is. Próbálok megérteni ezt a számomra teljesen új helyzetet. De dolgozik bennem a düh, a sértettség, az önsajnálát is. Hogy miért éppen én?

– Nem válaszoltál! – nézek rá megint. – Mit taníthatnék én nektek?

– Hát jó – adja meg magát. – Ha tényleg nem tudod... Van az a mozdulatod, az a technikád, amit csak te tudsz úgy, ahogy tudod, senki más. Az, ahogyan először, legelőször vágysz. Az az elegancia, az a kifinomult, gya-

korlott, dinamikus mozdulatsor, amivel először nyúlsz a beteghez. Tökéletes... Elneveztük Arany-metszésnek. Ne mondd, hogy nem tudad!

Meglepődöm. Ez sem szokásom. Most mégis igazán meglepődöm.

– Nem tudtam – felelem. – Az Arany-metszés....

Ízlelgetem a szót és azt kell, hogy mondjam, tetszik. Talán csak a hiúságot legyezgeti.

– Évek óta beszélünk erről a kollégákkal. Itt az alkalom. Megtisztelnél vele, mindannyiunkat.

Ez is jobb a semminél, ha már műteni nem műthetek többet.

– Gondolkozz rajta, kérlek!

– Jó. Gondolkozom.

...

Még barátkozom a gondolattal, de egyre inkább úgy érzem, talán a tanítás átsegítene ezen. Mindig is próbáltam a dolgok jó oldalát nézni. Kellett a munkámhoz, kellett az életben maradáshoz.

– Azt hiszem, megtanítom nekik. Megtanítom az Arany-metszést..

Bihari Publ Levente: Aligai kilátás